

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

TV–elokuvan rahoitus  
media-alan opiskelijan näkökulmasta

Jussi Hiltunen

Kulttuurialan opinnäytetyö  
Viestinnän koulutusohjelma  
Medianomi (AMK)

TORNIO 2011

## TIIVISTELMÄ

Hiltunen Jussi 2011. TV–elokuvan rahoitus media-alan opiskelijan näkökulmasta

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutus-ohjelma. Sivuja 37.

---

Opinnäytetyöni aiheena on selvittää eri mahdollisuuksia hankkia rahoitus 30 - minuuttiselle televisioelokuvalle. Käsittelen aihetta käyttäen esimerkkitapauksena omaa, ensimmäistä ammattimaisesti toteutettua fiktioelokuva hanketta. Elokuva sai rahoituksen keväällä 2011 kolmen vuoden kehittelyn jälkeen. Tuon esiin sellaiset rahoituskanavat, joiden kautta rahoitusta voi hakea ammattimaisesti toteutettaviin elokuvahankkeisiin. Lisäksi käyn läpi, millainen prosessi rahoituksen saaminen oli: alkaen käsikirjoituksesta ja päättyen myönteisen rahoituspäätöksen syntymiseen. Jokaisen elokuvaprojektin eteneminen tuotantoon on tapauskohtainen, eikä tutkielmani ole yleisluontoinen kaava tai ohje, vaan kuvaus yksittäisen elokuvaprojektin kehittelystä.

Käyn aluksi läpi sellaiset rahoituskanavat, jotka olivat keskeisimmässä osassa lyhytelokuvani rahoittamisessa. Tuon esille, millaisia keskusteluita kävimme yhdessä tuotantoneuvojan sekä tuottajan kanssa. Perehdyn enemmän käsikirjoituksen kehittelyprosessiin, siihen, kuinka valmistauduin myymään elokuvan rahoittajille ja miten varsinainen myyntitilanne sujui. Lopuksi kuvailen, millainen tilanne oli, kun rahoituspäätös lopulta syntyi. Jälkeenpäin ajateltuna suurin taistelu liittyi käsikirjoituksen kehittelyyn, josta kirjoitin kolmen vuoden aikana 21 versiota ja vielä kuvaustenkin aikaan mietin sisällöllisiä muutoksia rahoittajien niin vaatiessa.

Opinnäytetyöni pohjautuu konkreettiseen tutkimukseen, jota olen tehnyt ja teen koko opinnäytetyöprosessin ajan kun etsin elokuvaprojektilleni rahoitusta. Lähteinäni käytän eri asiantuntijalausuntoja, joihin voidaan tässä tapauksessa pitää esimerkiksi rahoitusinstanssien päättäjien keskusteluita ja vastauksia esittämiini kysymyksiin. Käsitteiden määrittelyn apuna käytän www-sivustoja.

Asiasanat: TV–elokuva, rahoitus, rahoittaminen.

## ABSTRACT

Hiltunen Jussi 2011. How to fund film for television - a media student's point of view. Bachelor's Thesis. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme in Media Arts. Pages 35.

---

The thesis project aims to investigate a variety of opportunities to acquire funding for a 30-minute television movie. I approach the topic from the perspective of myself, using the example of my debut film, which received funding in the spring of 2011 after three years of development. I will present those financial channels which provide funding for film projects carried out professionally. In my thesis I will present what kind of steps are involved in obtaining funding. I will start with the emergence of the manuscript followed by presenting different patterns of financial phases and finally, I will discuss how the funding is finally granted. Obtaining funding for a film is always situationally determined. Therefore, this thesis does not aim at providing a general formula or instruction, but at giving one example of how things happened in this project.

First, I review those financial channels which were the most important part for funding my short film. I go through what kind of conversations we had with the producer as well as the discussions with the representatives of financial channels. I will look into the script development process, how to prepare to sell the film to financiers and how the actual sales succeeded. Finally, I describe what the situation was when the funding was finally granted. In retrospect, it seems to me that the biggest job was the development of the manuscript. I wrote 21 versions during three years. The most recent additions to the movie were made when we were already filming.

This thesis is based on a practical research which I conducted when searching for funding for my film. The answers which I received, for example from the producer or financiers, are used as a source in this work. Web sites have been used to define the concepts.

Key words: film for television, funding, financing

# SISÄLLYS

## TIIVISTELMÄ

## ABSTRACT

1 JOHDANTO .....	5
2 TV-ELOKUVA JA SEN TEKIJÄT .....	6
3 RAHOITUSKANAVAT .....	7
3.1 Suomen elokuväsäätiö .....	6
3.2 Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus .....	8
3.3 Yleisradio .....	8
4 KÄSIKIRJOITTAMINEN .....	10
4.1 Idea käsikirjoittamiseen .....	11
4.2 Lapin Lisä -projekti apuna käsikirjoituksen kehittämisessä .....	12
5 PITCHAAMINEN .....	16
5.1 Pitchaamista harjoittelemassa .....	16
5.2 Pitchaaminen tuottajalle .....	18
5.3 Pitchaaminen rahoittajille .....	19
6 RAHOITUSNEUVOTTELUT .....	22
6.1 Rahoitusneuvottelut Suomen elokuväsäätiön kanssa .....	22
6.2 Rahoitusneuvottelut Yleisradion kanssa .....	24
7 TUOTTAJAN LÖYTYMINEN .....	27
7.1 Yhteistyö tuottajan kanssa alkaa .....	27
7.2 Ohjaaja - tuottaja yhteistyö .....	28
8 RAHOITUSPÄÄTÖS .....	31
9 POHDINTA .....	34
LÄHDELUETTELO .....	36

## 1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni selvitän konkreettisen esimerkin (oman elokuvaprojektini) kautta mikä/mitkä ovat sellaisia rahoituskanavia joiden kautta voin löytää hankkeelleni rahoituksen, niin että se on mahdollista ammattimaisesti toteuttaa. Ammattimaisella tarkoitan sitä että elokuvalle hankitaan ns. kolmikantarahoitus, jonka merkityksestä myöhemmässä luvussa lisää. Kaupunkien ja kuntien myöntämät pienemmät kulttuurituet, taideapurahat, nuorisoapurahat ja muut pienehköt tukirahat jätän opinnäytetyöni ulkopuolelle.

Valitsin aiheen koska se hyödyttää oman unelmani tavoittelua ja elokuvaprojektini kehittelyä. Tutkimuksellani on kaksi pääongelmaa. Elokuvan, varsinkin fiktiivisen elokuvan, tuottaminen ja tekeminen mielletään monesti etuoikeudeksi josta vain Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat pääsevät nauttimaan. Lapissa tuotetaan vain harvoin paikallisten itsensä tekemiä elokuvia Etelä-Suomeen verrattuna. Myös rahoituksen saaminen on kenelle tahansa haaste, sillä elokuvan tuotanto on hyvin kallista ja siksi kaikki kehitteillä olevat hankkeet eivät aina päädy tuotantoon asti. Lisäksi lyhytelokuvien nykyrahoituksen tilanne on vuonna 2010 heikennyt, kuten Suomen elokuvasäätiön teettämä selvitys Suomalaisen lyhytelokuvan strategiasta osoittaa (Pallassalo 2011).

Käytän tutkimukseni esimerkkitapauksena omaa hankettani, fiktiivistä TV-elokuvaa ”Hiljainen viikko” joka tätä kirjoittaessa on juuri valmistunut. Tavoitteeni oli löytää hankkeelleni rahoitus ja levityskanava, joka siis tässä tapauksessa olisi televisiokanava. Mikäli onnistuisin tässä, projektista tulisi urani ensimmäinen elokuvahanke joka toteutetaan ns. ammattituotantona, niin että taustalla olisi oikeat rahoittajat ja tekijöille maksetaan työstään palkkaa. Toimin elokuvan käsikirjoittajana ja ohjaajana.

## 2 TV - ELOKUVA JA SEN TEKIJÄT

Jotta pääsen tutkimukseni alkuun, on syytä määritellä käsitteistä keskeisin, eli mikä on TV-elokuva? Elokuvia ja niiden formaatteja voidaan määritellä niiden pituuden ja jakelukanavien perusteella. TV-elokuvaksi sanotaan teosta jonka pääasiallinen jakelukanava on televisio. Kyse ei välttämättä aina ole lyhytelokuvasta, vaan myös pidempiä elokuvia voidaan joissain tapauksissa tehdä suoraan televisioon. Lyhytelokuva nähdään monesti uraansa aloittavan ohjaajan ”harjoitustyönä”, käyntikorttina tulevaisuuteen ja mahdollisuutena todistaa oma osaaminen. Pitkä elokuvateatterielokuva on alun perin tarkoitettu nähtäväksi elokuvateatterissa ja niiden pituudet ovat yleensä aina vähintään 80 minuuttia. Pitkien elokuvien budjetit saattavat olla jopa kymmenkertaisia lyhytelokuviin nähden, mutta tämäkään ei ole näin yksioikoista sillä elokuvani budjetti oli lopulta n. 200 000 euroa, kun esimerkiksi Oskari Sipolan ensimmäinen pitkä elokuva Elokuu tehtiin n. 800 000 euron budjetilla. Kotimainen megamenestys Napapiirin Sankarit tehtiin puolestaan n. 1,7 miljoonan euron budjetilla, kun taas edellä mainitun Oskari Sipolan lyhytelokuva ”Ei Kenenkään Maa” kuvattiin vain 50 000 euron budjetilla. (Suomen elokuvasäätiö 2010.)

Sari Volanen YLEn yhteistuotannoista määrittelee TV-elokuvan näin: ”audiovisuaalinen teos jonka pääasiallinen levityskanava on televisio, esimerkiksi YLE”. Elokuvan tekijät puolestaan ovat henkilöstö jotka elokuvan toteuttaa. Lähestyn aiheitani yhden elokuvahenkilöstöön kuuluvan roolin, ohjaajan näkökulmasta. Elokuvaohjaaja määrittelee esimerkiksi näin. Elokuvaohjaaja on elokuvatuotannossa henkilö, joka määrittelee elokuvan taiteelliset ja kerronnalliset piirteet. Elokuvaohjaaja on hyvin merkittävässä asemassa elokuvan kerronnallisen kokonaisuuden ja tunnelman aikaansaamisessa. (Wikipedia 2011.)

### 3 RAHOITUSKANAVAT

Jotta rahoituksen saaminen olisi mahdollista, täytyy tietää kanavat mistä sitä voi hakea. Jos käsikirjoituksella on jo kokenut tuottaja, hän luonnollisesti tietää mistä ja kuinka tuotantotukea haetaan, mutta ohjaajan itsensä on myös hyvä olla selvillä rahoituskuviosta. Oman hankkeeni kohdalla olin aluksi itse henkilö joka piti yhteyttä tuotantoneuvoihin. Sain myös ensimmäisen käsikirjoitustuen, kun elokuvallani ei vielä ollut tuottajaa. Kun tuottaja lopulta löytyi, hän toimi linkkinä rahoittajien ja minun välillä. Suomessa televisioelokuvan rahoituksen yhteydessä puhutaan monesti ns. kolmikanta rahoituksesta jolla tarkoitetaan tuotantotukea joka tulee kolmelta eri instanssilta. Nämä ovat Suomen elokuvasäätiö, Yleisradio ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus. On myös hyvä muistaa että Suomen elokuvasäätiö on näistä keskeisin, sillä sen tarkoitus on tukea kaikkea elokuvan tekemistä: pitkiä elokuvia, lyhytelokuvia sekä dokumenttielokuvia. Yleisradio rahoittaa pitkiä näytelmäelokuvia harvemmin kuin Suomen elokuvasäätiö, mutta on ainoa televisiokanava Suomessa, joka rahoittaa ja esittää lyhytelokuvia. Aveilta puolestaan ei voi hakea tuotantotukea yli 40 minuutin pituisille hankkeille.

#### 3.1 Suomen elokuvasäätiö

Suomen elokuvasäätiö määrittelee itsensä ja toimintansa seuraavasti. ”Suomen elokuvasäätiön tehtävänä on tukea ja kehittää kotimaista elokuvatuotantoa ja elokuvien levittämistä ja esittämistä.” (Suomen elokuvasäätiö 2011). Suomen elokuvasäätiötä pidetään merkittävimpana kotimaisen pitkän näytelmäelokuvan rahoittajana. Elokuväsäätiön verkkosivuilta voi myös tarkastella aikaisemmin tehtyjä tukipäätöksiä, joista selviää että tuotantotukea on saanut 1 – 3 lyhytelokuvaa tuotantokokousta kohti. Vuonna 2010 Elokuväsäätiö piti 7 kokousta ja 7 lyhyttä näytelmäelokuvaa sai tuotantotukea. (Suomen elokuvasäätiö 2010.)

Suomen elokuvasäätiöllä ja Yleisradiolla on muutaman viime vuoden aikana ollut yhteishanke, jonka tarkoituksena on tuottaa kolme – neljä lyhytelokuvaa joita Säätiö ja YLE yhteisesti tukevat. ”*Suomen elokuvasäätiön ja YLE TV1:n yhteinen hanke tarjoaa kahden edellisen vuoden tavoin nouseville ja uransa alussa oleville käsikirjoittajille ja ohjaajille mahdollisuuden tehdä novellielokuva.*” (Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat ry). Kyseinen hanke oli alun perin tavoite jota pidin hyvänä mahdollisuutena, mutta

lopulta novellielokuvia ei tuotetukkaan sinä vuonna kun elokuvani tehtiin. Syynä pidin Yleisradion budjettiongelmia, jotka vaikuttivat suureen osaan alan toimijoista. Tänä vuonna Novellielokuvahanke jälleen toteutuu, ja vuonna 2012 sen alla valmistunee jälleen kolme lyhytelokuvaa nousevilta tekijöiltä.

### 3.2 Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus

AVEK myöntää tukea elokuvan eri lajityyppien kehittelyyn ja kulttuurivientiin, audiovisuaalisen alan tekijöiden jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä festivaalien ja tapahtumien järjestämiseen. Lisäksi AVEK myöntää tukea lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvien sekä mediataideteosten tuotantoon. Avekin toiminta nojaa tekijänoikeusmaksuista jaettaviin varoihin (Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus 2011).

Selaillessani Avekin toimintakertomuksia huomaan että kaikki elokuvahankkeisiin kohdistetut apurahat ovat suunnattu lyhyt – ja dokumenttielokuville. Kesäkuun 2010 tukipäätökset kertovat seuraavaa. Päätöksiä myöntää tukea on tehty yhteensä 24. Tuenmäärä vaihtelee pienemmästä 2 000 euron tukisummasta suurempiin 45 000 euron tukiin. 24 hankkeen joukossa on 21 dokumenttia, 2 lyhyttä fiktiota sekä 1 animaatio. AVEK myönsi elokuvahankkeelleni tuotantotukea 30 000 euroa. (Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus 2011.)

### 3.3 Yleisradio

Yleisradio on valtion omistama julkisen palvelun yhtiö, jonka suurin osa rahoituksesta tulee Yleisradion keräämistä lupamaksuista. Yliopettaja ja YLE -tutkija Ari Alm (2011) kirjoittaa että ”Yleisradio on ollut koko 2000-luvun alun talousvaikeuksissa panostettuaan 90-luvun lopulla voimallisesti mm. digitalisoimiseen ja sisältötarjontansa laajentamiseen. Sen päälle nousi vuosikymmenen lopulla YLEn rahoitusmallin muuttamisen jääminen avoimeksi, jolloin jokavuotiset säästöleikkurit ja pelko tehdä pitkäaikaisia sitoumuksia kohdentui mm. raskaaseen teostuotantoon eli fiktioon ja tv-elokuviin. Ylen rakenteiden purkaminen ja talouden tasapainottaminen on jatkunut koko 2000-luvun.” (Alm 2011.)



Vuonna 2009 kun oman elokuvani rahoituskuvioiden pohdinta alkoi juuri olla ajankoh- taista. YLE oli leikannut ulkopuolisten tuotantojen rahoitusosuuksia, jonka pelkäsin vaikeuttavan myös oman elokuvani toteutumista. Hallitus keskusteli rahoitusuudistuk- sesta jolla Ylen rahoitus pyritäisiin jatkossa takaamaan. ”Yle-vero” olisi tullut ns. me- diamaksuna jokaisen talouden maksettavaksi, mutta siihen kohdistui heti alkutekijöissä niin voimakasta vastustusta että se ei tullut voimaan. Yle-vero olisi käytännössä tarkoit- tanut sitä että jokaisen talouden, riippumatta siitä omistaako television vai ei, olisi pitä- nyt maksaa samansuuruinen mediamaksu. Vastustuksesta johtuen asia siirrettiin seuraa- van hallituksen päätettäväksi. Tässä lyhyt uutinen aiheeseen liittyen: Tv-maksun tule- vaisuutta pohtiva työryhmä on päätenyt esittämään, että kaikki kotitaloudet ja yhteisöt Suomessa maksaisivat samansuuruista ”Yle-veroa”, jolla Yleisradion toiminta jatkossa rahoitettaisiin. *Helsingin Sanomain* mukaan kansanedustaja Mika Lintilän (kesk.) työ- ryhmä harkitsi pariakymmentä ehdotusta Ylen rahoitusmalliksi.

Työryhmä hylkäsi ajatuksen Ylen rahoittamisesta budjettimallilla, koska tämä antaisi poliittisille päättäjille liikaa valtaa Ylen toimintaan. Myös ajatus mainosrahoituksesta on hylätty. Työryhmä antaa ehdotuksensa ensi kuun alussa.

Ajatuksena on, että uusi ”Yle-vero” kattaisi kaiken Ylen toiminnan, siis myös radion ja Internet-palvelut. Nykyisin Ylen vuosibudjetti on 415 miljoonaa euroa. Myöhemmin palattiin takaisin televisiolupamaksu järjestelmään (Wikiuutiset 2009).

Projektini oli kuitenkin riippuvainen Yleisradiosta, sillä se olisi ainoa televisiokanava, jolla olisi potentiaalinen esityspaikka lyhytelokuvalleni. YLE TV 1:llä pyörivä Uusi Kino esitti ennen maanantain myöhäisilloissa lyhytelokuvia. Ohjelmapaikan pituus oli 30 minuuttia. Myöhemmin, Yleisradion ”uudistuksen” aikaan myös Uuden Kinon koh- talo oli epävarmaa, mutta myöhemmin vuoden 2011 vaihduttua Uusi Kino siirtyi YLE Teemalle ja ohjelmapaikaksi vaihtua torstain myöhäisilta.

#### 4 KÄSIKIRJOITTAMINEN

Elokuvan käsikirjoitus ei ole kirjallisuutta. Käsikirjoitus on suunnitelma, jonka avulla elokuva voidaan kuvata. Mitä tarkempi suunnitelma, sitä tehokkaammin itse tuotanto eli kuvaukset sujuvat. (Elokuvantaju 2010).

Jokainen käsikirjoittaja työstää tekstiään tavalla, jonka on parhaaksi työmenetelmäksi itselleen kokenut. Monessa tapauksessa varsinaista käsikirjoitusta edeltää muita välivaiheita joita voivat olla synopsis, step outline ja treatment. Synopsiksella tarkoitetaan lyhyttä, n. yhden liuskan tiivistelmää elokuvan tapahtumista. Synopsiksen perusteella saadaan myös vaikutelma, elokuvan pituudesta, tyyliä, tapahtumapaikasta ja henkilöistä. Tässä esimerkkinä oman elokuvani synopsis:

Hiljainen viikko, on episodirakenteinen tarina kahdesta toisilleen entuudestaan tuntemattomasta henkilöstä, joita ampumavälikohtauksesta aiheutuva syyllisyys yhdistää. Aki on järjestyksenvalvojana yökerhossa, missä odottamaton ampumavälikohtaus tapahtuu. Tuntematon mies tulittaa ihmisiä sattumanvaraisesti. Kati on lukiolaistytö joka näkee siskonsa Lauran menehtyvän ampujan luoteihin. Lauran poikaystävä Panu syyttää tapahtuneesta jokaista ympärillään: Katia koska tämä saapui myöhässä hakemaan heitä yökerhosta ja Akia, joka on vetänyt yökerhon oven kiinni Lauran silmien edessä.

Step Outlinella tarkoitetaan menetelmää, jossa elokuvan draamalliset ”askeleet” listataan luettelomaisesti. Draaman askel ei siis ole kohtaus, vaan useamman kohtauksen muodostama tapahtumasarja, jolla on merkittävä vaikutus kokonaisuuden eteenpäin viemiseksi. Treatment on puolestaan useamman sivun hahmotelma elokuvan sisällöstä. Treatment voi sisältää jo tarkempia yksityiskohtia elokuvan tapahtumista ja esimerkiksi hahmojen välistä vuoropuhelua eli dialogia. (Oppimateriaali, käsikirjoittamisen käsitteitä ja tehtäviä 2010.)

Oman hankkeen kohdalla kirjoitin elokuvasta yhteensä 21 käsikirjoitusversiota, kahden ja puolen vuoden kehittelyjakson aikana. Työmenetelmä sujui niin että kirjoitettuani yhden version käsikirjoituksesta, annoin muiden lukea ja kommentoida käsikirjoitusta. Vasta valmiin käsikirjoituksen pohjalta kirjoitin päivitetyn synopsiksen. Työn alussa menetelmä oli toisinpäin, ja kirjoitin ensin synopsiksen, koska sen avulla oli helpompi huomata, mikä tarinassa on oleellista ja mikä ei tarinaan kuulu. Käsikirjoituksesta saatu palaute ja ehdotukset avasivat aistini yhä paremmille dramaturgisille ratkaisuille, joiden mukaan kirjoitin käsikirjoituksesta uuden version. Kehittelyjakson aikana käsikirjoitukseni luki yli 30 henkilöä, joiden joukossa oli tuottajia, dramaturgeja, rahoittajia, näytteli-

jöitä, kavereita ja opettajia. Pääasiallisena apuna käsikirjoituksen kehittälyssä minulla oli dramaturgi, joka oli mukana kehittälyssä ensimmäisestä versiosta – viimeiseen. Käsittelen myöhemmässä luvussa myös dramaturgin työtä.

#### 4.1 Idea käsikirjoittamiseen

Vuoden 2008 keväällä sain vahvan tunteen siitä, että minun pitäisi kirjoittaa elokuvakäsikirjoitus ja yrittää tehdä siitä elokuva. Olin juuri ollut silminnäkijänä tilanteessa, missä parikymppinen mies saapui autolla yökerhon eteen ja ampui ensin kaksi laukausta auton sisältä kiväärillä ja nousi sen jälkeen kadulle ja jatkoi ihmisten ampumista käsiaseella. Lopulta ampuja surmasi itsensä.

Tapahtumahetkellä ja muutama päivä sen jälkeen, tilannetta oli edelleen vaikea käsittää. Todellisuus teki siitä epätodellista. Ihmisen kohdatessa jotain mitä on vaikea heti hyväksyä, menee hetki prosessoidessa, uskoako kokemaansa vai ei. Muistan ajatelleeni, kun pakenin ammuskelua että mitä oikein pakenen, ei tämä voi olla todellista. Eräs ystäväni joka silloin oli tapahtumapaikalla kanssani, jähmettyi paikoilleen eikä kyennyt liikkumaan ennen kuin käskin häntäkin suojautumaan.

Muistan elävästi kuinka menin aamuyöllä äitini kotiin, missä hän nukkui miehensä kanssa. Herätin äitini ja totesin hänelle mitä oli juuri tapahtunut. Sillä hetkellä, herätessään siihen että hänen poikansa ilmoittaa nähneensä kolmen ihmisen kuolleen silmiensä eteen, hän kykeni vain ihmettelemään maailman menoa. Aamulla äitini tuli halaamaan minua ja keskustelimme asiasta. Huomasin hänen nyt olevan hiukan poissa tolaltaan siitä mahdollisuudesta, että olisin saattanut olla yksi uhreista edellisyön välikohtauksessa.

Matkalla Rovaniemeltä takaisin kotiini Tornioon ajattelin myös niitä ihmisiä jotka olivat menettäneet läheisiään ammuskelussa. Kuolleet olivat joidenkin läheisiä ja mietin, kuinka vaikeaa heidän oli selvitä menetyksestään. Väkivalta oli vaikuttanut vahvasti myös niihin, joihin se ei kohdistunut suoraan. Tilanteen kääntöpuolena oli ihmisten lähentyminen – muistutus siitä, kuinka tärkeitä läheiset ihmiset meille kaikille ovat. Minä ja ystäväni olimme jakaneet yhdessä kokemuksen joka tulisi olemaan ainutlaatuisista välillämme.

Kotiin päästyäni minulla oli mielikuva siitä millaisen käsikirjoituksen aiheestani haluaisin tehdä. Painuin lähes suoraan koneelleni hahmottelemaan ensimmäistä versiota synopsiksesta ja edessä tulisi olemaan kolmen vuoden käsikirjoitus ja kehittelyjakso ylä-, ja alamäkiin.

#### 4.2 Lapin lisä –projekti mukana käsikirjoituksen kehittälyssä

Kun ryhdyin valmistelemaan käsikirjoitusta, alkuperäinen tarkoitukseni oli tehdä siitä tunnin mittainen ja esityspaikkana olisi Yleisradion Kotikatsomo. Vaikka minulla oli kokemusta lyhytelokuvien käsikirjoittamisesta ja ohjaamisesta ja aikaisemmat elokuvani olivat voittaneet palkintoja, tiesin että käsikirjoitukseni saattaminen tuotantoon tällä koulutus-, ja kokemuspohjalla olisi varsin haasteellista.

Onnekseni Lapissa oli juuri aloittanut Lapin Lisä -elokuvakäsikirjoitusten kehittälyhanke, jonka kautta minun oli mahdollista saada ammattimaista palautetta käsikirjoituksestani. Lapin lisä on pohjoissuomalaisten elokuvaideoiden pysyvä ja ympärivuotinen kehittälyjärjestelmä, joka tuo kansalliset rahoittajat Pohjois-Suomeen kootusti kuulemaan pohjoisen elokuvaideoita kerran vuodessa. (Lapin lisä 2010.)

Lapin Lisän kautta tutustuin Anja Kolehmaiseen, joka toimi fiktiokäsikirjoitusten dramaturgina ja palautteenantajana. Tapasimme Anjan kanssa ensimmäisen kerran Sodankylän elokuvajuhlilla vuoden 2008 kesäkuussa, ja esittelin hänelle idean jonka pohjalta halusin elokuvani kirjoittaa. Palaute oli kannustavaa joten ryhdyin kirjoittamaan käsikirjoitusta seuraavaa tapaamistamme varten.

Tapasimme Anjan kanssa seuraavan kerran vuoden 2008 marraskuussa Rovaniemellä järjestetyillä Arktista Vimmaa media-, - ja elokuvafestivaaleilla, jolloin minulla oli valmiina ensimmäinen versio. Anja kannusti minua, koska aiheeni oli ajankohtainen ja halusin kirjoittaa psykologisesti tarkkanäköistä elokuvaa, jota Suomessa aika harvoin nykypäivänä näkee. Samoilla festivaaleilla edellinen lyhytelokuvani Punainen Hetki voitti pääpalkinnon, jonka toivoin osaltaan auttavan tilanteessa, kun joskus kertoisin rahoittajille tai tuottajille kuka olen ja mitä olen aikaisemmin tehnyt.

Palauteistunnon jälkeen kehittäminen jatkui siten että tapaisimme säännöllisesti muutaman kerran vuodessa ja ensi vuoden alussa järjestettäisiin tarinaputki, mihin kaikki "lapinlaiset" lähettäisivät käsikirjoituksensa ja ammattilaisista koostuva raati valitsisi kehityskelpoisimmat elokuvaehdotukset työpajaan joka myöhemmin huipentuisi tarinamarkkinoille, missä jokainen jatkoon valittu käsikirjoittaja pääsisi ”pitsaamaan” eli esittelemään ideansa elokuva-alan keskeisimmille rahoittajille.

Olin ehtinyt kirjoittaa jo useamman käsikirjoitusversion, kun helmikuussa 2009 avautui haku Tarinaputkeen. Valitsijaraatiin kuuluivat fiktion puolella Anja Kolehmainen lisäksi Tapio Piirainen, joka muistetaan parhaiten elokuvistaan *Poliisin Poika* (1998), *Raid* (2003) ja *Bodomin Legenda* (2006) jotka hän on ohjannut ja käsikirjoittanut. Dokumenttielokuvia oli valitsemassa pitkänlinjan dokumenttielokuvaohjaajat Jouni Hiltunen ja Jouko Aaltonen.

Ehdolla oli 28 hanketta joista 15 oli fiktioita ja loput 13 dokumentteja. Tarinaputkeen valittiin lopulta yhdeksän hanketta, 5 dokumenttia ja 4 fiktiota joiden joukossa omakin käsikirjoitukseni oli. Olin iloinen ja yllättynyt, sillä valinta oli varmistanut pääsyni tehostettuun käsikirjoitustyöpajaan, loppuvuoden tarinamarkkinoille rahoittajien eteen sekä rahallisen palkkion tekemästäni työstä.

Seuraavaksi oli ryhdyttävä miettimään miten löytäisin elokuvalleni tuottajan. Tuntemattomana tekijänä olisi hyödyllistä löytää kokenut tuottaja, mutta asiaan liittyi eräs ongelma. Uraansa vasta aloittelevan käsikirjoittajan on vaikea lähestyä ohjaajia, tuottajia ja rahoittajia, jos käsikirjoitukselta puuttuu kasvot. Tarkoitan tällä että tuotantoyhtiöt, televisiokanavat ja säätiöt vastaanottavat koko ajan uusia käsikirjoituksia, joihin heidän pitäisi löytää aikaa tutustua. Kun teksti tulee kokeneelta tekijältä, sillä on parempi mahdollisuus päätyä pinon päällimmäiseksi kuin tuntemattoman tekijän. Toinen pulmallinen asia oli Lapin tuottaja tilanne: fiktioelokuvia tuottavia yhtiöitä ei juuri ollut.

Ensimmäisen tuottaja joka luki käsikirjoitukseni, oli Cine Works Oy tuotantoyhtiön tuottaja/kuvaaja Petri Rossi jonka tapasin Torniossa huhtikuun alussa 2009. Tapaamisen oli alustanut ja järjestänyt opettajani Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta, joka oli myös välittänyt käsikirjoituksen Petrille. Keskustelumme aikana huomasin että Petrillä oli ollut vaikeuksia suhtautua käsikirjoitukseen, kun hän oli lukenut sen tietämättä mi-

nusta tai tekemisistäni mitään. Mutta palaverin aikana, kun käsikirjoitus sai kasvot ja persoonan se heräsi hänen mukaansa henkiin ihan eri tavalla. Pääsin kertomaan itsestäni ja miksi kirjoitan juuri tällaista tarinaa, keskustelimme rakenteesta ja henkilöistä, dramaturgiasta ja siitä mihin suuntaan käsikirjoitusta hänen mielestään pitäisi kehittää. Tapaaminen ei lopulta johtanut yhteistyöhön tämän hankkeen kohdalla, mutta ovet jäivät auki tulevaisuuden varalta – lisäksi nyt tiesin, kuinka käsikirjoituksia tarjotaan ja miten niistä puhutaan.

Kuten aikaisemmin toin esille, Hiljaisen viikon, kirjoittaminen lopulliseen muotoonsa vei lähes kolme vuotta, mikä voi tuntua pitkältä ajalta kun ajattelee varsinaisen elokuvan katselukokemuksen pituutta suhteutettuna työn määrään. *Robert McKee* toteaa kirjassaan *Story*, että käsikirjoittajan on pidettävä mielessään, ryhtyessään työstämään tarinaansa, että rakkaus aiheeseensa on oltava suuri, jotta kiinnostus omaan tekstiin säilyisi kehittelytyön alusta loppuun. Aiheen on oltava niin voimakas ja kirjoittajalle tärkeä, että sille on valmis antamaan useita vuosia elämästään. (*Story: Substance, Structure, Style and The Principles of Screenwriting* 1999.)

Minulle se oli yksi tapahtuma elämässäni, josta sain voiman kirjoittaa. Aiheeni on sellainen joka, hyvin valitettavaa kyllä, ruokkii itse itseänsä: tätä kirjoittaessa kotimaassamme on jälleen sattunut ampumavälikohtaus, joka on vaatinut kuolonuhreja. Itse asiassa, kun tilannetta ajattelee tarkemmin, Suomessa on kuollut yli 50 ihmistä aseellisissa yhteenotoissa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tavallaan olen siis työskennellyt vuorovaikutuksessa aiheeni kanssa, sillä järkyttävät tapaukset ovat muistuttaneet minua kuinka tärkeää tästä on tehdä elokuva.

Nykyään käsikirjoittamisen yhteydessä puhutaan paljon ns. kehittelyhelvetistä, joka siis tarkoittaa käytännössä käsikirjoituksen ”ylikehittelyä” niin että tekijä on vaarassa kadottaa sen ytimen mistä on alun perinkin tarinansa halunnut kirjoittaa. Itse en, ainakaan tämän hankkeen kohdalla, nähnyt tätä kovin ongelmallisena – sillä kyse on mielestäni kyvystä suodattaa ympäriltä tulevaa palautetta, niin että tarina säilyttää sydämensä. Totta kai palaute tulee aina ottaa vastaan, sillä monesti muilla on sellaisia ajatuksia joita ei ole itse tullut ajatelleeksi. Monesti ne paransivat minun tekstiäni, mutta toisinaan ne kuuluivat roskakoriin. Tekijällä itsellään täytyy olla langat käsissään, niin että kokonaisuus pysyy kasassa vaikka sitä horjutetaan. Siksi olen samaa mieltä siitä, että tärkeintä

on kulkea se matka ilman oikoteitä ja kasvaa sen mukana – mieluummin kuin kiiruhtaa perille keskeneräisenä.

## 5 PITCHAAMINEN

Pitch = Englantilainen lainasana, jolla viitataan idean, käsikirjoituksen tai elokuvan myymiseen (Elokuvantaju). Pitchaus tarkoittaa siis elokuvaidean myymistä tuottajalle tai rahoittajalle. Pitchausta voi myös harjoittaa silloin kun käsikirjoittaja kertoo elokuvaideastaan ensimmäisen kerran vaikkapa kaverilleen tai kelle tahansa. Minä pitchasin ensimmäisen kerran ideaani elokuvasta, Hiljainen viikko, kouluni käsikirjoituskurssilla opettajalle ja koulutovereilleni. Sen jälkeen pitchasin ideani Anja Kolehmaiselle, josta myöhemmin tuli elokuvan dramaturgi. Seuraavissa kappaleissa käsittelen pitchaamista julkisissa tilanteissa ja rahanhaku tarkoituksessa.

### 5.1 Pitchaamista harjoittelemassa

Oli huhtikuun loppu vuonna 2009 ja meneillään oli käsikirjoitustyöpaja, joka järjestettiin Rovaniemellä. Jouko Aaltonen aloitti käsikirjoitustyöpajan ”pitsaus” harjoituksella, jonka ensimmäinen vaihe oli katsoa otteita Robert Altmanin ohjaamasta Player – elokuvasta. Player kertoo Hollywoodissa työskentelevästä tuottajasta, joka luonnollisesti kohtaa elokuvassa tilanteita joissa hänelle tullaan myymään elokuvaideoita ja nämä kohtaamiset toimivat osviittana varsinaiseen harjoitukseemme. Meidän tuli valmistella 10 – minuutin pitsaus omasta elokuvaehdotuksestamme ja esitellä se sen jälkeen muille. Pitsauksen tarkoitus on esittää elokuvaehdotuksensa tiivistetyssä muodossa, niin että kuuli- ja saa vaikutelman mitä elokuvassa tapahtuu, miltä se näyttää ja kuulostaa, ketä siinä näyttelee, mikä on tyylilaji, pituus, ohjelmapaikka, ketkä ovat taiteellisesti vastuulliset tekijät jne. Tuottajan läsnä ollessa voidaan puhua myös budjetista ja tuotantoaikataulusta. Harjoittelin pitsausta useasti ennen esitystä, koska kaiken oleellisen kertominen tarkalleen kymmenessä minuutissa, muuttuu helposti sekasotkuksi jos ei ole valmistautunut. Harjoitustilanne sujui kohtuullisen hyvin ja palautteessa nousi esille myös sellaiset asiat joita en ollut miettinyt riittävän pitkälle.

Tapio Piirainen, joka myös oli mukana ohjaamassa käsikirjoitustyöpajaa, istui hotellihuoneen perällä kun astuin sisälle ja menin lähemmäksi istumaan. Tapio piteli käsikirjoitustani sylissään. Kansilehteen hän oli kirjoittanut ”hyvä käsis” ja kysyi sitten minulta, näinkö mitä siinä luki. Vastasin myöntävästi jonka jälkeen hän ryhtyi selaamaan käsikirjoitusta edes takaisin. Hetken pyöriteltyään käsikirjoitusta Tapio kertoi että hänen



mielestään se oli tuotantovalmis, ja lupasi esitellä hanketta Yleisradiolla. Heti perään hän kuitenkin muistutti että Yleisradio on hitaasti käyvä organisaatio, joten tuotantoon eteneminen ottaisi oman aikansa.

Tapiolla oli jo ennalta tiedossa että olin ajatellut ohjata käsikirjoituksen itse: ja koska käsikirjoitus oli jo niin pitkällä, Tapio ehdotti että keskustelisimme käsikirjoituksen sijasta valinnoista (ja kysymyksistä jotka nousivat pitsauksen aikana) joita olin ohjaajan näkökulmasta ajatellut. Miten elokuva kuvataan, ketä siinä näyttelee ja kuinka olin ajatellut ohjata. Aloitimme keskustelun elokuvan tyyliä, sillä siihen Jouko Aaltonen oli puuttunut aikaisemmin pitsauksen yhteydessä. Oliko kyseessä dokumentaarinen rekonstruktio tapahtumista vai täysin fiktiivinen elokuva?

Halusin sekoittaa molemmat muodot, niin että tyyli olisi psykologinen jännityselokuva joka toteutetaan dokumentaarisesti. Valinta piti perustella. Ilmoitin että elokuva on psykologinen jännityselokuva, koska siinä käsitellään ihmisten tunteita ja käytöstä, traagisen tapahtuman jälkeisinä päivinä. Jännitys syntyy päähenkilöiden pahanolon, sekä heidän välisten syyllisyyden ja syytöksien, katsojalle synnyttämästä tietämättömyydestä: kuinka henkilöt tulevat toimimaan ja mitä he tekevät toisilleen tai itselleen. Halusin toteuttaa elokuvan dokumentaariseen tyyliin, niin että kamera olisi väline ilmentämään mitä päähenkilöt näkevät eikä esimerkiksi niin että kaikki tapahtumat näytettäisiin selkeästi: halusin että olemme tapahtumien keskellä mieluummin kuin sivusta-katsojana. Tätä perustelin yleisillä esimerkeillä kuinka väkivaltaa yleensä elokuvissa esitetään: se on viihteellistä, epärealistista, itsetarkoituksellista ja monesti ylikorostettua. Se antaa väärän kuvan aidosta maailmasta, sillä oikea tilanne on hämmentävä, pelottava ja joskus jopa traumaattinen. Tiedämme olevamme turvassa, kun koemme väkivaltaa kotisohvalla katsoessamme elokuvia. Tarkoitukseni oli esittää (ja mahdollisesti synnyttää katsojassa ”oikea” tunne) se kuten sen olin itse kokenut. Aidosti.

Nyt olin asettanut itselleni tavoitteet millainen elokuvasta tulisi. Myöhemmin olisi löydettävä keinot, kuinka käsikirjoitus herätettäisiin eloon, niin että katsoja kokisi sen samalla tavalla.

## 5.2 Pitchaaminen tuottajalle

Vuoden 2009 Sodankylän elokuvajuhlilla sain mahdollisuuden lähestyä, yhtä Suomen suurimmista elokuvatuottajista: Aleksi Bardy. Tilannetta helpotti että Anja Kolehmainen oli tavannut hänet aikaisemmin samoilla festivaaleilla ja maininnut hänelle minusta ja käsikirjoituksestani, joten minun oli luonnollisempi aloittaa keskustelu. Minulla oli aavistus että elokuvani tarina, ei aivan asettuisi Bardyn luotsaaman Helsinki Filmin profiiliin, koska aiheeni oli melko tummasävyinen verrattain heidän aikaisempaan tuotantonsa (aikaisempia elokuvia mm. Napapiirin sankarit 2010, Kielletty Hedelmä 2009, Ganes 2007 jne.). Lisäksi Helsinki Filmi on pitkään elokuvaan ja TV- sarjoihin keskittynyt yhtiö jolla on kansainväliset markkinat ja minulla oli tarjottavana vain puolentuntin TV-leffa, jonka budjetti tulisi olemaan paljon pienempi kuin kokoillan näytelmäelokuviissa: mutta jos saisin Bardyn edes lukemaan käsikirjoituksen, saisin arvokkaan mielipiteen jatkoa varten.

Alexi Bardy istui hotellin ravintolassa yksin, kun menin samaan pöytään istumaan. Bardy tervehti minua kohteliaasti ja kysyi kuinka minulla asiat ovat edenneet, aivan kuin hän olisi muistanut kuka olen. Olin pari vuotta aikaisemmin tyrkyttänyt lyhytelokuviani hänen katsottavakseen, ja Aleksi oli silloin kommentoinutkin niitä. Kerroin nopeasti kuka olen ja millainen elokuvaehdotus minulla on tarjolla ja kiinnostaisiko häntä lukea käsikirjoitus. Aleksi kysyi, vakava ilme kasvoillaan, mistä elokuvani kertoo ja katsoi suoraan silmiin. Vaikka olin työstänyt hanketta jo reilun vuoden ja luulin kaikki vastaukset olevan valmiina, tämä tilanne sai minut lukkoon ja tyydyin vastaamaan että keskustelen siitä mieluummin jos hän lukisi ensin käsikirjoituksen. Sitten keskustelussa oli lyhyt tauko jonka jälkeen Aleksi sanoi että ei lue käsikirjoitusta, mutta voi lukea synopsiksen.

Meni pari kuukautta että Aleksista ei kuulunut mitään, joten soitin perään. Aleksi kertoi että oli lukenut synopsiksen, mutta oli unohtanut vastata. Hän piti sitä kiinnostavana, ja aikoi lukea käsikirjoituksen joten lähetin myös sen hänelle. Syksyllä, muutama kuukausi tapaamisemme jälkeen, sain Aleksin kommentit käsikirjoituksesta.

”Luin nyt käsiksesi. Onneksi olkoon, se on hyvin vahvatunnelmainen juttu. Et ole sitä suoraan meille tarjonnutkaan, mutta ei tämä kuitenkaan sovi

"julkaisuohjelmaan". Noin tummalle aiheelle on aika rajalliset markkinat – käytännössä vain Yle. Se on myös selkeästi auteur-työ, jonka pitää tulla kirjoittajansa ohjaamaksi. Tarina on haasteellinen, koska se ei sisällä suoranaista aktiivista toimijaa vaan on kertomus ihmisistä, joita kohtalo paiskoo. Lyhärissä on tavallista toki että muoto on epätavallisempi.

Minun ehdotukseni sinulle olisi, että koeta saada tehtyä se omin voimin, paikallisen avun kanssa tai miten vain, kunhan nopeasti saat sen tehtyä. Ainoa josta kannattaa olla tarkkana, on että saat Akin ja Katin rooleihin ammattinäyttelijät. (Monet ammattilaiset voivat tulla halvalla tai jopa ilmaiseksi amatöörielokuvaan, kannattaa kokeilla!). Jos tarvitset prosessissa jotain neuvoja, joita arvelet minulta saatavan, kysy vain vapaasti. Uskon että voit, kuten kirjoitat, saada siitä aikaiseksi todella tiukan ja hyvän jutun.

Mustassa vahakantisessa kirjassani lukee nyt Jussi Hiltusen kohdalla mielenkiintoinen, seurattava ja jään odottamaan valmista elokuvaa tai uusia käsisideoita.

Kirjoita jotain hieman vaaleampisävyistä mutta yhtä intensiivistä. Kirjoita kokonainen rakkaustarina Katin ja Akin välille?"

Aleksi

Kuten olin ajatellutkin, Aleksin kommentit herättivät uusia ajatuksia ja kysymyksiä joten ryhdyin työstämään uutta versiota, kohti kuukauden päässä hämmöttäviä tarinamarkkinoita.

### 5.3 Pitchaaminen rahoittajille

Tarinamarkkinat olivat vihdoinkin lähestymässä. Paikalle oli tulossa Suomen elokuvasäätiöstä pitkien elokuvien tuotantoneuvoja Jukka Asikainen sekä lyhyt – ja dokumenttielokuvien tuotantoneuvoja Miia Haavisto. Yleisradiolta oli tulossa Uuden Kinon tuottaja Sari Volanen sekä Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksesta Pia Andell. Pitsaus – tilaisuus järjestettiin marraskuun alussa (2009) Arktikumin luentosalissa Rovaniemellä ja lisäksi elokuvahankettaan oli tulossa esittelemään kahdeksan muuta käsikirjoittajaa/elokuvantekijää jotka aikoinaan olivat tulleet valituksi tarinaputkeen. Päivän kulku oli seuraavanlainen: aamulla alkoivat pitsaukset ja oma hankkeeni oli ensimmäisenä vuorossa. Ruokailun jälkeen saimme vielä tilaisuuden keskustella kahden kesken eri rahoitustahojen kanssa. Illalla olisi vielä vapaata ohjelmaa jossa yhdelle elokuvahankkeista myönnettäisiin Lapin Lisän 4 000 euron rahallinen tunnustus.

Tunnelma edellisenä iltana oli jännittynyt. Tiesin että huomenna koittaisi päivä, joka onnistuessaan saattaisi olla merkittävä käänne alkavalla urallani. Olin hermostunut, enkä saanut kunnolla nukuttua – mutta tiesin, että olin valmistautunut hyvin, joten tilanne sujuisi nyt omalla painollaan. Aamulla porukka oli kokoontumassa luentosaliin. Rahoittajat olivat tulleet jo hyvissä ajoin ja istuivat odottamassa salin edessä, lähellä pöytää missä pitsaus tapahtuisi. Tervehdin ensin muita ”lapinlisäläisiä”, jotka tuntuivat olevan vähintään yhtä hermostuneita kuin minäkin. Oli huojentavaa että lähes koko yleisö koostui muista pitsaajista ja tunsin heidät kaikki, joten heidän läsnäoloon ei tarvinnut erikseen jännittää.

Menin salin eteen, laitoin elokuvaehdotukseni esille valkokankaalle ja aloitin kertomalla kuka olen ja mitä minulla oli tarjolla. Sen jälkeen jatkoin varsinaiseen esitykseeni. Kaikki sujui suunnitellusti ja parin minuutin jälkeen jännitys helpotti ja tilanne eteni painollaan. Aikaa oli kulunut yhdeksän ja puoli minuuttia kun lopetin esityksen ja oli kysymysten aika. Rahoittajat istuivat hiljaa, samoin yleisö. Sitten Jukka Asikainen vilkuili ympärilleen ja esitti yhden kysymyksen liittyen käsikirjoituksen sisältöön. Muotoilin vastauksen joka kuulosti järkevältä, mutta oli turhan selittelevä – se paljasti itselleni että käsikirjoitusta voi edelleen työstää. Muita kysymyksiä ei ollut, joten palasin istumaan yleisöön ja huokaisin helpotuksesta.

Ruokatunnilla kiihkeimmät elokuvantekijät kiiruhtivat samaan pöytään rahoittajien kanssa ja jatkoivat elokuvaesitystensä myymistä. Aloittelevalle elokuvantekijälle voi olla hyödyksi, jos osaa markkinoida itseään tehokkaasti oikeille ihmisille. Itsestäni ei kuitenkaan löydy yhtä aktiivista myyntimiestä, joten oli luotettava siihen että aiheeni olisi ollut riittävän kiinnostava eikä rahoittajat pääsisi unohtamaan sitä oikealta ja vasemmalta satelevien myyntivirtojen keskellä.

Henkilökohtaisissa keskusteluissa tapasin ensin Jukka Asikaisen, jonka kanssa puhuimme syvemmin käsikirjoituksen sisällöstä. Jukka myös mainitsi että minun kannattaisi laittaa käsikirjoitustukihakemus Suomen elokuvasäätiölle. Sari Volanen puolestaan muistutti että saisin unohtaa toiveet siitä että elokuvani tehtäisiin kovin pian, sillä minulla ei edes ollut tuotantoyhtiötä ja Yleisradion sisällä oli tällä hetkellä epävarma tilanne heidän budjetistaan, joka hidastutti tuotantopäätösten tekemistä. Tilaisuuden jälkeen keskustelimme muiden tekijöiden kanssa. Osa tuntui olevan melko alla päin, koska he

kokivat oman aiheensa tulleen nuijituksi, toiset taas suhtautuivat melko kevyesti koska heille pelin henki oli tullut selväksi jo aikaisemmin. Myönteisiä rahoituspäätöksiä, jotka tehdään samalta istumalta heti tilaisuuden aikana, on turha odottaa. Niitä ei tapahdu edes elokuvissa.

Illalla järjestettiin vielä seurustelutilaisuus, missä oli tarjolla ruokaa ja juomaa. Rahoittajat olivat aikaisemmin päivällä tehneet päätökseen 4 000 euron rahapalkinnosta, jonka Lapin Lisä myöntäisi yhdelle tuotantokelpoisimmalle hankkeelle avustuksena. Jukka Asikainen esitteli rahoittajien tekemän päätöksen, jonka mukaan palkinto jaettaisiin kahtia, yhden dokumentin ja yhden fiktion kesken. Dokumenttielokuvista rahapalkinnon sai Arttu Niemisen, Henkinen Kuusamo, ja fiktiosta valittiin oma hankkeeni, Hiljainen viikko. Olin päätöksestä hyvin iloinen, päivä oli ollut osaltani onnistunut ja saatoin mennä tyytyväisenä kotiin.

## 6 RAHOITUSNEUVOTTELUT

Rahoitusneuvottelulla tarkoitetaan ajanjaksoa jolloin yleensä elokuvan Tuottaja, mutta toisinaan myös Ohjaaja, kuten omassa tapauksessani etsivät tuotannolleen rahoitusta käymällä neuvotteluja eri rahoitustahojen kanssa. Yleinen käytäntö on että rahoitus ei tule ainoastaan vain yhdeltä taholta, vaan se kootaan kasaan useammasta eri paikasta. Projektini kohdalla näitä tahoja ovat Suomen Elokuvasäätiö, Yleisradio sekä AVEK, jotka samalla ovat yleisimpiä rahoituskanavia Suomalaisen elokuvan tukemisessa. Rahoitusneuvottelut ovat yleensä pitkiä projekteja jotka saattavat kestää jopa vuosia. Oman projektini kohdalla rahoitusneuvotteluiden voidaan katsoa kestäneen reilun vuoden, vuoden 2009 tarinamarkkinoilta – vuoden 2010 loppuun.

### 6.1 Rahoitusneuvottelut Suomen elokuvasäätiön kanssa

Tarinamarkkinoiden jälkeen olin täynnä energiaa ja halusin viedä asioita nopeasti eteenpäin jotta pääsisin kuvaamaan elokuvaani. Minulla oli edelleen yksi ongelma ratkaisematta: tuottajaa ei ollut. Olin aikaisemmin tehnyt kaksi lyhytelokuvaa pienehkön paikallisen tuotantoyhtiön kanssa, ja yhteistyön jatkaminen heidän kanssaan olisi tuntunut luontevalta. He eivät kuitenkaan olleet aikaisemmin tuottaneet tämän kokoluokan televisioelokuvaa ja siksi heillä ei ollut fiktioihin pätevyitynyttä tuottajaa firmassaan. Päätin kysyä neuvoa Sari Volaselta.

Moi!

Kysyt hankalaa asiaa. Käsikirjoituksessa olisi vielä työtä ja jos sinulla on paikallinen tuottaja, hän ei ehkä pysty kehittämään käsikirjoitusta kanssasi eteenpäin. Ja kuten sanoin, kilpailu TV1:n kotikatsomoon on kova ja siksi sanoisin, että isompi yhtiö on parempi mutta en ole tästä aivan varma, koska en aktiivisesti ole tekemisissä Kotikatsomon juttujen kanssa. Ehdottaisin, että haet käsikirjoitukseen tukea SESistä ja keskustele Jukan kanssa miten käsikirjoitusta voisi kehittää yksin tai dramaturgin kanssa. Sen jälkeen etsit tuotantoyhtiön ja unohdat jo tässä vaiheessa sen, että kuvaukset olisivat pian. Kerroin hankkeesta Leena Kempille, joka vastaa meillä tv-elokuvista, mutta en antanut vielä käsikirjoitusta.

Terv. Sari

Sarin ohjeiden mukaisesti käännyin seuraavaksi Jukka Asikaisen puoleen, joka ehdotti että tapaisimme Suomen Elokuvasäätiössä.

Tapaaminen Suomen elokuvasäätiöön sovittiin heti vuoden 2010 alkuun ja matkustin Helsinkiin yhdessä paikallisen tuottajan kanssa, jonka kanssa olimme sopineet alustavasti yhteistyöstä. Vierailu Suomen elokuvasäätiössä oli jo sinällään mielenkiintoinen kokemus kokemattomalle tekijälle. Punatiilisen rakennuksen sisällä oli nostalgiaa huo-  
kuva tunnelma. Seinille oli ripustettu kehyksiin valokuvia eri elokuvista ja pienen help yourself – kahvilan nurkassa komeili vanha elokuvaprojektori. Odotimme hetken aikaa kahvilassa, että Jukka vapautuisi edellisestä palaveristaan. Tunnelma oli jännittynyt ja kiertelin levottomasti pitkin käytäviä. Sitten Jukka saapui hyväntuulisen oloisena nou-  
tamaan meitä kahvilasta ja toivotti tervetulleeksi Suomen elokuvasäätiöön.

Jukan toimisto oli mielestäni yhtä tunnelmallinen kuin muukin rakennus. Kokonaisuuden täydensi toimiston ikkunasta avautuva merinäköyhteyden satamaan. Olin aikaisemmin ehtinyt miettiä, miten keskustelu tulisi sujumaan ja pohtinut valmiiksi asioita joista voisimme keskustella. Onneksi Jukka otti keskustelun haltuunsa ja hän oli lähinnä kiinnostunut, ei niinkään enää käsikirjoituksesta, vaan tuotannollisista asioista, kuten siitä, kuka elokuvan tuottaisi. Tapaamisen edetessä huomasin pysyväni hiljaa, lähes koko palaverin ajan. Jukka keskusteli ”tuottajani” kanssa valmiuksistamme tuottaa elokuva paikallisesti. Aina välillä minulle esitettiin joku kysymys, johon nopeasti vastasin ja keskustelu jatkui jälleen heidän välillään. Vaikka tuottajakysymys jäi edelleen avoimeksi, Jukka oli antanut meille hyviä vihjeitä, kuinka meidän tulisi tuotantomme kanssa edetä. Heikot ja vahvat alueet oli tuotu esille. Lopuksi Jukka suositteli lähettämään käsikirjoituksen Yleisradion Leena Kempille, joka oli siis vastuussa Kotikatsomon ”slotista” YLEssä. Jukka kertoi tapaavansa Yleisradion porukkaa seuraavalla viikolla ja lupasi keskustella hankkeestamme heidän kanssaan. Totuus oli kuitenkin se, että mikäli elokuvalla ei saataisi rahoittavaa televisioyhtiötä, eli tässä tapauksessa Yleä, ei Suomen elokuvasäätiö voisi yksin tukea elokuvaamme. Vaikka rahoituskuvioon ei edelleenkään tullut yhtään suoraa ”lupausta”, palaverista oli jäänyt hyvä tunnelma.

## 6.2 Rahoitusneuvottelut Yleisradion kanssa

Tarinamarkkinoiden ja Säätiö vierailun jälkeen olin jälleen kirjoittanut uuden version käsikirjoituksesta, jonka olin lähettänyt Jukka Asikaiselle. Se että Volanen ei aikaisemmin ollut antanut edellistä versiota Kotikatsomon tuottaja Leena Kempille, tuntui nyt järkeen käyvältä, koska hän pääsisi heti tutustumaan tuoreimpaan ja pisimmälle kehitettyyn versioon. Soitin Leena Kempille ja kerroin kuka olen. Hän ei ensin muistanut minua, mutta kun ryhdyin lyhyesti kertomaan projektistani, Leena muisti puhuneensa hankkeestani Sari Volasen ja Jukka Asikaisen kanssa. Sovimme että lähettäisin olemassa olevan ”paketin” hänelle tutustumista varten.

Viikon päästä soitin Leena Kempille uudelleen. Hän oli lukenut käsikirjoitukseni, mutta kaipasi lisää aikaa lukeakseen tekstin uudelleen, muistiinpanojen kanssa. Lyhyen puhe-  
lun aikana, ainoa asia mihin Kemppi halusi kiinnittää huomiota, oli elokuvan pituus. Vaikka tekstisivuja oli päälle 50, Kemppi ei ollut varma pitäisikö elokuvasta tehdä puolituntinen vai yli tunnin mittainen, joten hän kysyi minulta. Vastasin että olen alun perin kirjoittanut elokuvasta 50 – minuutin televisioelokuvaa ja sellaisena sitä nyt tarjoan. Kysymys näytteli suurta osaa kahdesta eri syystä. Ensinnäkin mikäli haluaisin tehdä elokuvasta 50 minuuttisen tai pidemmän, rahoituspäätös kuuluisi YLEssä Leena Kempin ja Suomen Elokuvasäätiössä Jukka Asikaisen tehtäväksi. Toiseksi, jos tarinan pituutta laskisi puoleen tuntiin, päätöksenteko siirtyisi eri tuotantoneuvojille ja tarinanrakennetta täytyisi miettiä uudelleen, jotta voisin kertoa saman tarinan puolet lyhyemmässä ajassa. Lisäksi Yleisradiossa oli menossa ”talousremontti”, joka aiheutti kysymyksiä, niin ohjelmapaikkojen kuin Yleisradion budjetinkin suhteen. Pidemmän muodon läpijaaminen olisi ollut kovemman työn takana, sillä Kotikatsomon ”slotti” oli haasteellinen kokeneemmillekin tekijöille. Toisaalta puolituntisten ohjelmapaikka Uudessa Kinossa oli vaarassa jäädä kokonaan pois, tai ainakin joidenkin huhujen mukaan siitä oli käyty YLEssä keskusteluita.

Helmikuun alussa tulivat jälleen Elokuvasäätiön tukipäätökset. Soitin päätösten julkistamista edeltävänä päivänä Jukka Asikaiselle ja tiedustelin oliko hän myöntänyt minulle käsikirjoitustuen. Jukka kertoi että ei voi myöntää minulle käsikirjoitukseen tukea, ennen kuin Yleisradion kanta elokuvani toteuttamisen suhteen on selvillä. Olin pettynyt, vaikka vaistoni olivat kertoneet minulle jo aikaisemmin että päätös hankkeeni kohdalla



jäisi vielä tässä Säätiön kokouksessa pöydälle. Jukka kuitenkin lisäsi keskustelumme loppuun että minun ei olisi syytä olla huolissani, neuvottelut eivät päättyisi vielä tähän.

Soitin jälleen Leena Kempille, ja tiedustelin, joko hän oli ehtinyt syvemmin tutustua käsikirjoitukseeni. Kemppi oli muodostanut käsikirjoituksen pohjalta oman näkemyksen siitä mikä tarinassa on oleellista ja mitä voisi vielä jättää pois. Hän lisäsi vielä että haluaa keskustella käsikirjoituksen pituudesta vielä Sari Volasen kanssa, ennen kuin neuvotteluita jatketaan suuntaan tai toiseen. Puhelun jälkeen jäin miettimään Kempin mielipiteitä tarinan sisällöstä. Uudet näkemykset olivat säikäyttäneet minut aluksi, vaikka olinkin keskustelun aikana myötäillyt Kempin ajatuksia. Tilanne oli hieman ristiriitainen, koska en millään voinut nähdä, miten elokuvan pituutta olisi voinut lyhentää puolella, ilman että tarinasta katoaisi jotain oleellista.

Päätin kääntyä vielä puolueettoman henkilön puoleen ja soitin Anja Kolehmaiselle, joka oli toiminut dramaturgina käsikirjoituksen kehittelyssä. Puhelumme kesti pitkään, kun keskustelimme käsikirjoituksen sisällöstä. Olimme yhdessä sitä mieltä, että tarinassa ei ole niin paljon ”löysää” että puolet pituudesta voitaisiin karsia pois. Tarinan kehittämiseen kuitenkin löytyi jälleen uusia ideoita joten ryhdyin työstämään jälleen uutta versiota, jonka pituus säilyisi alkuperäisenä.

Tarinamarkkinoilla elokuvaideaa myydessäni en olisi uskonut että tarinaa kehitellään sen jälkeen vielä näinkin rajusti. Olin ollut yhteydessä Yleisradioon, Suomen elokuvasaatiöön ja dramaturgiini. Tuottajia, näyttelijöitä, kavereitani ja opiskelijakollegoitani oli lukenut käsikirjoituksen ja sanonut siitä sanottavansa. Olin tilanteessa, mitä elokuva alalla nykyään kutsutaan kehittelyhelvetiksi. Palautetta ja näkemyksiä tulee niin paljon, että käsikirjoittaja on vaarassa sortua ylikirjoittamiseen. Olin tehnyt kovasti töitä käsikirjoituksen kanssa tiiviissä yhteistyössä Anjan kanssa, mutta kirjoittaminen ei tuntunut nyt luontevalta. Anja yritti tapansa mukaan olla kannustava, mutta rivien välistä saatoin lukea että käsikirjoitus ei välttämättä ole nyt menossa oikeaan suuntaan. Olin lukossa ja ahdistunut, mitkään ratkaisut eivät enää tuntuneet toistaan paremmilta ja epävarmuus valtasi mieleni.

Sitten Yleisradiosta tuli puhelu ja sain vastauksen yhteen polttavimmista kysymyksistä. Sari Volanen ja Leena Kemppi olivat muodostaneet yhteisen mielipiteen käsikirjoituksestani. Voisin unohtaa Kotikatsomon ”slotin” ja pidemmän muodon, elokuvasta pitäisi

kirjoittaa lyhyempi 30 – minuutin versio. Kysyin Yleisradiosta nyt suoraan heidän kantansa siihen, milloin elokuva olisi aikataulullisesti mahdollista toteuttaa. Vastaus oli yhtä suora. Tuotanto on vielä kaukana. Samaan aikaan media uutisoi Yleisradion heikosta tilanteesta, jonka mukaan YLE oli joutunut tekemään erillispäätöksiä osallistumisesta elokuvatuotantoihin. YLE:n rahoituspäätökset olivat olleet jäissä, kun yhtiön omasta rahoituksesta ei ollut selvyyttä. Yleisradio ei ollut puoleen vuoteen voinut tehdä rahoituspäätöksiä normaaliin tapaan. Syy oli siinä, että koko yhtiön tulevaisuuden rahoituksen tasosta ei ollut vielä selvyyttä. Haaveet elokuvan kuvaamisesta syksyllä 2010 alkoivat näyttää yhä epävarmemmilta.

Seuraavana yönä en juuri nukkunut. Mieleni työskenteli käsikirjoituksen parissa. Mietin oliko Volasen ja Kempin ideoissa perää ja millainen tarinasta tulisi, jos sitä muokkaisi heidän ehdotustensa mukaan. Olinko tullut jo niin sokeaksi että en nähnyt kokonaisuutta ja sitä; oliko se toimiva? Ja mikä oli se tarina jonka oikeastaan halusin kertoa? Pääni oli ihan sekaisin. Olin nähnyt käsikirjoitukseni jo tuotantovalmiina, joten uusien radikaalienkin näkökulmien hyväksyminen tuntui aluksi vaikealta. Rahoittajia ja heidän näkemyksiään on kuitenkin kuunneltava, sillä ne ovat arvokkaita. Eivät he ole asemassaan sattumalta. Tekijän on kuitenkin huolehdyttävä, että kokonaisuus pysyy kasassa.

Istuessani aamukahvilla mietin edelleen käsikirjoitukseni sisältöä. Minulle nyt valkeni mitä Sari Volanen oli palautteellaan tarkoittanut. Tarinan kokonaisuus selkeni minulle. Kykenin katsomaan käsikirjoituksen sisältöä jälleen ulkopuolelta. Tämä oivallus tuntui virkistävältä ja vapautti energiaa. Päiväpostin mukana saapui piristysruiske. Suomen elokuvasäätiö oli myöntänyt minulle käsikirjoitustuen. Myöntävä päätös vapautti vielä lisää energiaa kirjoittamiseen ja sain seuraavan version valmiiksi jo samana iltana.

Hiljainen viikko oli saanut uuden muotonsa. Käsikirjoitusta kaupattiin nyt puolituntisena, vaikka tiivistämiseen ei heti siirryttykään ilman suuria tunteenpurkauksia. Minä olin ollut aluksi ajatusta vastaan, samoin Anja. Neuvoa oli kysytty Jukka Asikaiselta ja jopa televisiokanavan vaihtoa mietittiin YLE TV 1:stä – YLE TV 2:seen, jotta pidemmän 50 – minuuttisen tarinan saisi säilyttää. Lopulta lyhyemmän muodon kehittäminen oli yllättäen ollut virkistävä ja mielenkiintoinen kokemus. Yllättävää oli se että vaikka aluksi olin epäillyt lyhentämisen vahingoittavan sisältöä, niin ei ollut tapahtunut. Tiivistäminen oli pakottanut tehokkaaseen ja taloudellisesti luovaan ajatteluun, mikä käytännössä tarkoitti että jokaisen kohtauksen merkitys ja paikka käsikirjoituksessa mietittiin uudelleen.

## 7 TUOTTAJAN LÖYTYMINEN

Elokuvatuottaja on usein päävastuussa elokuvasta mutta toimenkuva vaihtelee hyvin paljon riippuen siitä millainen tuotanto on kyseessä. Käsitteellisesti tuottajan toimi on laaja-alaisin toimenkuva audiovisuaalisella alalla. Yhteistä eri tuotantoalueiden tuottajille on, että heillä on useimmiten ylin päätösvalta tuotannon operatiivisen toiminnan ja sisällöllisen kokonaisuuden suhteen. Tuottaja aloittaa ja lopettaa tuotannon eli toisin sanoen hänellä on päätösvaltaa siihen, mitä tuotantoja toteutuu ja mitä ei. Tuottaja on vastuussa tuotannon rahoittajille, yhteistuottajille sekä tietenkin katsojille. Tästä syystä muun muassa ns. "final cut" -oikeus kuuluu aina tuottajalle (Wikipedia 2011).

### 7.1 Yhteistyö tuottajan kanssa alkaa

Seuraavat haasteet liittyivät oikean tuottajan löytymiseen. Keskusteluja oli jo käyty paikallisten tuottajien kanssa, ja jotkut tuotantoyhtiöt olivat ilmaisseet kiinnostuksensa. Rahoittajien mielestä aihe oli niin vaikea että se kaipasi tuottajakseen taitavaa käsikirjoituksen kehittelijää. Sari Volanen oli oma-aloitteisesti antanut käsikirjoituksen tuottaja Kaarle Aholle (Making Movies Oy), jota pidettiin pätevänä käsikirjoitusten kehittelijänä. Kaarle oli itsekin käsikirjoittanut paljon ja heidän yhtiöllään oli vankka kokemus elokuvien tuottamisesta.

Making Movies on vuonna 1996 toimintansa aloittanut helsinkiläinen elokuva- ja tv-tuotantoyhtiö. Yhtiön perustajat ja osakkeenomistajat ovat Kai Nordberg ja Kaarle Aho. Vuodesta 1996 lähtien Making Movies Oy on tuottanut yli 70 dokumentti- ja lyhytelokuvaa ja kaksi pitkää näytelmäelokuvaa. Yhtiön tuottamia elokuvia on esitetty yli 50 maassa (Making Movies Oy 2008.)

Toukokuun alkupuolella Kaarle soittikin minulle pari viikkoa sen jälkeen kun oli saanut Sarilta käsikirjoituksen ja kertoi lukukokemuksen olleen positiivinen yllätys. Hän piti hanketta kiinnostavana ja ilmoitti että heidän yhtiössään olisi tällä hetkellä tilaa lyhytelokuvan kehittelylle. Hän oli jo valmiiksi tietoinen hankkeen nykytilasta, vaiheista Yleisradiolla sekä muista taustoista. Kaarle oli alun perin lukenut pidemmän version ja tiedusteli olinko aikonut lyhentää tarinaa puoleen tuntiin. Kerroin että olin jo tehnyt niin ja Kaarle oli kiinnostunut lukemaan myös lyhyemmän version.

## 7.2 Ohjaaja – tuottaja yhteistyö

Kevään aikana olimme yhteydessä muutamaan otteeseen ja tiedustelin myös Kaarlen arviota siitä olisiko elokuvaa mahdollista saada tuotantoon jo syksyksi. Kaarle oli ollut yhteydessä rahoittajiin ja he suhtautuivat kuulemma hankkeeseeni myönteisesti. Toisaalta Säätiön rahat olivat yleensä tähän aikaan vuodesta jo hupenemaan päin ja Yleisradion rahoittaja oli sairaslomalla, eikä siellä tehty päätöksiä. Lisäksi Suomen Elokuvasäätiöön oli syksyllä tulossa uusi tuotantoneuvoja, joka vastaisi tulevaisuudessa pelkästään lyhyestä fiktioista. Miia Haavisto, joka tunsikin jo ennalta projektini, oli siis jättämässä tehtävänsä. Syksyn kohtaloa oli siis hankalaa ennustaa. Suunnitelmamme oli seuraava. Kirjoittaisin käsikirjoittajan näkökulmasta työsuunnitelman tekstin jatkokehittelystä ja Kaarle lupasi tukea ajatuksiani omalla saatekirjeellään. Lähettäisimme paketin vielä rahoittajille ja palaisimme asiaan heti kesälomien jälkeen.

Elokuu 2010. Kesälomat olivat päättyneet ja oli aika palata töihin. Syksy alkoi hyvillä uutisilla.

”Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Suomen elokuvasäätiölle valtionavustuksena 1 500 000 euroa käytettäväksi audiovisuaalisella alalla toimivien nuorten ammattilaisten työllistämiseen. Määrärahan tarkoituksena on työllistää alle 30-vuotiaita, alalle vasta valmistuneita tai opintojen loppuvaiheessa olevia tekijöitä elokuva- ja audiovisuaalisiin tuotantoihin ja niiden kehittämiseen.”

Toinen uutinen oli Suomen Elokuvasäätiön uuden tuotantoneuvojan aloittaminen toimessaan.

”Joona Louhivuori on aloittanut 9. elokuuta Suomen elokuvasäätiön neljäntenä tuotantoneuvojana. Louhivuori vastaa lyhytelokuvia koskevista päätöksistä. Louhivuori päättää myös opetusministeriön vuosille 2010–2011 myöntämän nuorten elokuvantekijöiden ja alalla toimivien nuorten ammattilaisten tukemiseen tarkoitetun erillismäärärahan käytöstä.” (Suomen elokuvasäätiö 2011.)

Kalle Aho soitteli jälleen väliaikatietoja ja ilmoitti ensimmäiseksi että on keskustellut molempien, Yleisradion Sari Volasen ja Suomen elokuvasäätiön Joona Louhivuoren kanssa. Louhivuori, joka oli juuri aloittanut työnsä, ei tietysti edes tuntenut projektia, joten hän lupasi siihen ensin tutustua. Volanen puolestaan mainitsi että Uuden Kinon kohtalo on edelleen epäselvä, mutta he olivat ajatelleet yhdessä Leena Kempin kanssa

valmistella ”paketin”, joka koostuisi useammasta (4 – 5) lyhytelokuvasta ja jotka voisi esittää eri kokoonpanoissa, joten ne eivät olisi riippuvaisia ainoastaan Uuden Kinon ohjelmapaikasta. Heillä ei edelleenkään ollut lupaa tehdä ostopäätöksiä, joten tämän paketin he aikoivat valmistella ylemmille päättäjille, jotka tekisivät lopulliset päätökset. Paketissa olisi mukana lyhytelokuvia, joista tuotantoneuvojat eniten pitäisivät ja Hiljainen viikko oli Volasen sanojen mukaan ollut yksi niistä. Volanen oli kuitenkin palattuun sairauslomalta, siirtynyt suoraan kesälomalle joten asian käsittelyssä olisi jälleen kolmen viikon tauko, jonka jälkeen palaisimme asiaan.

Kalle Aho palasi asiaan jälleen muutaman viikon jälkeen ja kertoi että Yleisradiossa ei vielä osata sanoa mitään. Kalle aikoi keskustella Sari Volasen kanssa vielä ensi viikolla, mutta nyt hän oli saanut Suomen elokuvasäätiön Joona Louhivuorelta mielipiteen käsikirjoituksesta. Palaute alkoi näin.

”Luin siis Hiljainen Viikko käsikirjoituksen. Se on erittäin kiinnostava tapaus, ja mielestäni tästä voisi ehkä saada vahvankin jutun. Samalla siinä on myös asioita jotka tunnistan varsin ongelmallisiksi. Fiilis kokonaisuudesta on tosi ristiriitainen - vaikka olen alusta asti täysin tarinan viettävänä ja näen tekstin välittävän useitakin kiinnostavia teemoja (syyllisyys/syyttömyys, sattuma, jokaisen elämän merkitys, pelkuruus/sankaruus) lopputuloksena olo on hämmentynyt ja synkkä. Sama olo jäi muuten Gus van Santin Elephantista: en saa vastausta tai edes apua kysymykseen, mitä minun pitäisi ajatella näistä tämänkaltaisista tapauksista, joista on tulossa valitettavan yleisiä sekä Suomessa että muualla maailmassa. Ahdistaa. Tästä pitäisi mun mielestä jatkaa sillä lailla, että Jussi hakisi vielä toista, katsojan kannalta rakentavampaa tulokulmaa asiaan. Mikäli sellainen löytyy, niin olen kiinnostunut kuulemaan siitä.” (Louhivuori 2010.)

Lisäksi Louhivuori oli ilmoittanut että mikäli Yleisradion tilanne ei pian selkene, on keksittävä vaihtoehtoinen ratkaisu rahoittaa elokuvia. Yksi mahdollisuus olisi ryhtyä rahoittamaan elokuvia ilman Yleisradion ennakko-ostoa. Käytännössä Suomen Elokuväsäätiö ja AVEK tuottaisivat elokuvia kahdestaan ilman Yleisradiota. Se kuitenkin tarkoittaisi että elokuvan levityskanavat olisivat suppeammat sillä televisiolevitys saat- taisi jäädä pois ja elokuvia levitettäisiin suoraan festivaaleille. Oli Yleisradion kohtalo mikä tahansa, lyhytelokuvan levittäminen eli murroksen aikaa. YLE: n tilanne oli pakot- tanut keksimään uudenlaisia tapoja levittää lyhytelokuvaa ja tulevaisuudessa esimerkik- si internet saattaisi olla yhä vahvemmassa asemassa myös ammattimaisesti toteutetun elokuvan esittämisessä ja levittämisessä?

Muistan aikaisemmin miettineeni, minkä takia kukaan elokuvantekijä ei aikaisemmin ole tarttunut aiheeseen, jota omassa jutussani käsittelen. Ensimmäiset suurta huomiota

herättäneet massamurhat tapahtuivat kotimaassamme jo kymmenen vuotta sitten, joten ajatella että kukaan ei päättänyt tehdä suuresta yhteiskunnallisesta ilmiöstä elokuvaa.

Sain vastauksen Lapin Lisän järjestämässä työpajassa syyskuun lopussa Haaparannalla, kun Making Movies yhtiön tuottaja Kaarle Aho kertoi että tätä aihetta on aikaisemmin mietitty, mutta päädytty siihen että siitä olisi mahdotonta tehdä elokuvaa. Ongelmana oli se, että katsojan kannalta tyydyttävää vastausta siihen, miksi tällaista tapahtuu, ei ole olemassakaan. Suurin kysymys lienee, minkä takia joku päättää tarttua aseeseen ja surmata sattumanvaraisesti tai suunnitelmallisesti ihmisiä ympäriltään. Sellaisen ihmisen päähän on mahdotonta päästä, ymmärrys ei yksinkertaisesti riitä.

Omassa käsikirjoituksessani olin valinnut näkökulmani niin että en käsitellyt asioita ampujan näkökulmasta, vaan päähenkilöni olivat ihmisiä jotka sattumalta joutuivat läheltä seuraamaan ampumavälikohtausta ja kärsivät sen jälkeen tunnontuskia ja syyllisyyttä siitä, miten olivat tilanteessa toimineet. Production Housen Liisa Akimof luonnehti aihevalintaani kaksiteräiseksi miekaksi: toisaalta aihe oli hyvä, mutta toisaalta taas se voi johtaa katsojan frustraation valtaan kun kaikkia vastauksia ei ole tarjota. Siksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että käsikirjoituksen hahmot ovat niin kiinnostavia, että katsoja voi unohtaa kysymyksen: miksi nämä ihmiset ammuttiin ja kuka sen teki?

Useammin kuin kerran olin ollut tilanteessa jossa päätin että käsikirjoitukseni on viimein valmis. Monet jotka käsikirjoitustani olivat lukeneet, olivat samaa mieltä. Jälleen löytyi kuitenkin uusi ongelma, jonka korjaaminen vaatisi jälleen täydellistä remonttia käsikirjoituksen rakenteen suhteen. Mietin kuinka tämä voi olla mahdollista? Kuinka voi olla mahdollista että käsikirjoituksesta kirjoitetaan niin monta versiota, mutta siitä huolimatta tuntuu että aina löytyy jotakin uutta ja toimivampaa. Epätavallista se ei kuitenkaan ole. On yleisessä tiedossa että käsikirjoituksia kehitellään vuosi tolkulla. JP Siili kirjoitti Black Out elokuvaansa 23 versiota, Pekko Pesonen puolestaan työskenteli Napapiirin Sankarit käsikirjoituksen kanssa neljä - viisi vuotta. Kuten Liisa Akimof sanoi: täydellistä käsikirjoitusta ei koskaan ole tehty. Olen tästä samaa mieltä. Joistakin sellainen toteamus voi tuntua ahdistavalta ja turhauttavalta. Mielestäni se on juuri käsikirjoittamisen taika, joka lumoo ja inspiroi minut työskentelemään tai aloittamaan alusta kerta toisensa jälkeen. On kuitenkin pidettävä mielessä, että joskus on tehtävä päätös: käsikirjoitukseni on nyt valmis, muuten voi joutua ikuisesti ajelehtimaan omien ajatuksien ja parempien oivallusten keskelle.

## 8 RAHOITUSPÄÄTÖS

Arktista Vimmaa elokuvafestivaalit järjestetään vuosittain marraskuun alussa Rovaniemellä. Nykyään (kahtena) edellisvuonna Lapin Lisä on kerännyt festivaaleille myös kotimaiset elokuvarahoittajat kuulemaan lappilaisten elokuvantekijöiden elokuvaehdotuksia. Myös minä olin ollut viime vuonna rahoittajien edessä pitsaamassa, Hiljainen viikko-elokuvaani, mutta tänä vuonna minulla ja Kaarle Aholla oli tuotantoneuvotteluita rahoittajien kanssa.

Olen ollut mukana noilla festivaaleilla viitenä edellisenä vuonna peräkkäin ja jokainen noista vuosista on vaikuttanut käänteentekevästi alkavaan uraani elokuvantekijänä. Kaksi ensimmäistä vuotta olivat pettymyksiä, sillä elokuvani, joiden luonnollisesti toivoin menestyvän, eivät menestyneet alkuunkaan ja jouduin palaamaan kotiin tyhjin käsin. Sitten tilanne muuttui. Kolmantena vuonna (2008) voitin festivaalin kilpasarjan elokuvalla Punainen hetki ja viime vuonna käsikirjoitukseni voitti Lapin Lisän kehitysrahan, mutta tämä vuosi: oli uraani ajatellen kaikista merkittävin.

Perjantai 4.11.2010 alkoi festivaalien yhteydessä järjestettävillä koulutuspäivillä. Kaarlella oli aamulla muuta menoa, joten osallistuin koulutuspäiville. Rahoittajia tapaisimme iltapäivällä. Olin aamulla, tietämättä sitä kuitenkaan itse, mennyt istumaan Joona Louhivuoren (Suomen elokuvasäätiön uusi tuotantoneuvoja) viereen. Emme puhuneet toisillemme ensin sanaakaan, koska emme tunteneet toisiamme. Vasta välitauolla ollessani käytävällä juttelemassa kaverini kanssa, Lapin Elokuvakomission Johanna Karppinen tuli esittelemään Joonan minulle. Jäimme käytävälle juttelemaan käsikirjoituksestani, josta Kalle oli edellisellä viikolla lähettänyt uuden version Joonalle luettavaksi. Joona kertoi olevansa vaikuttunut käsikirjoituksesta ja sanoi sen menneen juuri siihen suuntaan kuin hän oli toivonutkin. Hän ilmaisi käsikirjoituksen olevan ”almost there”.

Kaarlea näin seuraavalla kahvitunnilla ja hän kertoi Sari Volasen maininneen että hänen (Sarin) kantansa riippuu Joona Louhivuoren mielipiteestä. Kerroin että tapasin Joonan aikaisemmin ja hänen suhtautuminen oli pääosin myönteinen. Ennusmerkit olivat Kaarlen mukaan nyt hyvät. Ainoa mitä emme kumpikaan tienneet, oli AVEK:in Timo Korhosen mielipide käsikirjoituksesta. Kaarlella oli jälleen kiire jonnekin muualle, mutta näimme nopeasti jälleen seuraavalla kahvitauolla. Yksittäiset tapaamiset rahoittajien kanssa olivat kuulemma peruutettu ja tapaisimme heidän kaikki kerralla päivän päätteeksi. Ilmassa alkoi olla pientä jännitystä.

Iltapäivällä menin kahvioon, minne olimme sopineet tapaamisen. Kaarle, Joon Louhi-vuori ja Timo Korhonen olivat jo paikalla, mutta Sari oli edelleen toisessa palaverissa. Päätimme odottaa kunnes kaikki olisivat koolla. Hetken odottelun jälkeen ajauduimme kuitenkin keskustelemaan käsikirjoituksesta Joonan kanssa, joka jälleen ryhtyi esittelemään, nyt myös Kallen ja Timon kuullen, käsikirjoituksen vahvuuksia. Ironista kyllä, ennen kuin Sari edes ehti paikalle, Joon oli myynyt käsikirjoituksen Timo Korhoselle ja vakuuttanut minutkin siitä että tämä elokuva täytyy tehdä.

Sari ehti vihdoinkin palaveriin ja tiedusteli mitä olimme ehtineet keskustella. Joon tiedotti että tämä hanke voisi olla se ”synkkä aihe” missä Säätiö on ensi vuonna mukana. Kaarle tuntui käyttävän palaverin myönteisen sävyn hyväkseen ja tiedusteli Timo Korhosen kantaa. Hän ei enää juuri miettinyt, nosti vain katseensa ja totesi AVEKin olevan mukana. Sitten oli Sarin vuoro, joka lyhyen puheenvuoronsa lopuksi kuittasi palaverin sanomalla että kunhan YLE voi tehdä päätöksiä, ryhdytään kuvaamaan, eikö tämä ole tällä selvä. Ja olihan se. Yritin pysyä penkissä vaikka mieleni olisi tehnyt hypätä ylös penkistä ja kiittää heitä kaikkia. Mietin vain että nytkö tämä tapahtuu? Tämäkö on se hetki? Sitten Sari Volanen katsoi minua ja totesi. ”Sinulla on pitkä matka takana, nyt pääset vihdoinkin kuvaamaan.” Lopuksi puhuimme vielä tuotannosta. Kuka kuvaisi ja ketkä olisivat elokuvan näyttelijöitä? Mikä olisi elokuvan värimaailma, budjetti ja mistä työryhmä tulisi.

Väristykset tulivat kun kävelin ulos kahviosta. Jukka Asikainen seisoi Joonan kanssa kahvion edessä ja Jukka katsoi minua kuin olisi tiennyt minun kuulleen juuri hyviä uutisia. Katsoin takaisin, heitin käteni ylös ilmaan ja sanoin että pysytään kuulolla. Jukkaa nauratti, Joon vastasi että pysytään vain. Sitten painuin pihalle. Kävelin jyrkkää ylämäkeä, jalat tuntuivat kevyiltä, ihoa pisteli, päähän virtasi veri. Oli pakko kertoa jollekin. Soitin äidilleni ja kerroin että tänään oli ollut elokuvantekijänä elämäni paras päivä.

Kaarle soitteli jo seuraavana päivänä ja kertoi olevansa ihmeissään eilisestä palaverista. ”Olen ollut alalla 13 – vuotta ja voin sanoa että tuollaisia palavereita on harvassa”. Ajattelin Kaarlen viittaavaan yllättävän nopeisiin päätöksiin joita palaverissa oli Säätiön ja Avekin puolesta tehty, nyt kaikki riippuisi Yleisradiosta.

Teimme Kaarlen kanssa alustavan suunnitelman, jonka mukaan valmistelisimme budjetin heti ensi vuoden alkuun, niin että saisimme esityksen Säätiön helmikuun kokoukseen. Kaarlen mukaan viimeisin huhu Yleisradion tilanteesta oli se, että päätöksiä pys-



tyttäisiin tekemään tammikuun 2011 lopussa. Mahdollisuus olisi siis päästä kuvaamaan jo ensi keväänä. Elokuvan kuvaukset alkoivat lopulta kesäkuussa 2011.

## 9 POHDINTA

Kun mietin matkaa, jonka elokuvani tähden käsikirjoituksesta – valmiiseen elokuvaan jouduin kulkemaan, se tuntuu nykyään kaukaiselta ja ajattelen kuinka jaksoin innostua aiheestani reilun kolmen vuoden ajan. Toisaalta mietin, mikä siinä nyt oli niin vaikeaa? Kehittelimme elokuvaa sen aikaa kuin oli tarvittavaa ja sitten kuvasimme sen. Tunne on tänä päivänä jäänyt enää muistoksi, uudet kuviot ja suunnitelmat vievät eteenpäin. Elokuvaohjaaja Aku Louhimies sanoi minulle kerran että usko omaan aiheeseen on kaikkein tärkein. Olen samaa mieltä sillä tuohon yhteen sanaan kiteytyy kaikki se, jonka takia yhden tarinan vuoksi jaksaa nähdä useiden vuosien vaivan. Usko ajaa eteenpäin, se synnyttää inspiraation joka saa minut liikkeelle, työskentelemään yhä uusien ja uusien versioiden parissa. Muistan ne epätoivon hetket, kun en koskaan voinut olla varma tehtiisiinkö elokuvaani ikinä. Milloinkaan en saanut suoraa lupausta että rahoitus järjestyy. Se tuli vasta viimeisenä, kun kaikki työ oli jo tehty. Usko oli kipinä joka kyti kaiken tuon epätoivon alla ja loi minuun toivoa: tämä käsikirjoitus kuvataan vielä elokuvaksi.

Matkani varrella oli kuitenkin ihmisiä jotka edesauttoivat elokuvan kehittymistä ja valloivat minuun lisää uskoa. En tiedä olisinko jaksanut yksikseni. Lapin Lisä ja dramaturgi Anja Kolehmainen, joka oli mukana prosessin alusta loppuun, lukeutuu ennen muita ihmisiin jonka ansiosta tämä elokuva tehtiin. Olin onnekas, sillä matkani varrella vastoinikäymisten lisäksi, mukaan mahtui toivon pilkahduksia (käsikirjoitustuki, Lapin Lisän kannustusalkio jne.) jotka pitivät yllä henkeä: muutkin uskovat elokuvani toteutumiseen.

Tilanne elokuvan tekemisen jälkeen on nyt hieman helpottunut. Valmistelen tällä hetkellä pitkää elokuvaa ja tuottajien sekä Suomen elokuvasäätiön neuvojen lähestyminen on debyyttielokuvan ansiosta ollut helpompaa. Vielä on kuitenkin pitkä matka elokuvaohjaajan ammattiin ja sellaiseen statukseen että elokuvien tekeminen tuottaisi taloudellisen toimeentulon. Intohimoni on edelleen suuri, tulevaisuus ei pelota ja tätä kirjoittaessa olen jo irtisanoutunut normaali työstäni luottaen siihen että ehdottomuuteni ja haluni kehittyä palkitaan ja pala palalta voin siirtyä yhä suurempiin kuvioihin ja ottaa paikkani yhtenä Suomen elokuvaohjaajista.

12-vuotiaana päätin että minusta tulee elokuvaohjaaja. 15 vuotta tein Indie - elokuvaa omalla rahalla, toisten kalustolla ja sponsoreiden tukemana. Vasta nyt minusta alkaa

tuntua että se kaikki ei ollut turhan takia ja tulevaisuus tuo tullessaan vielä suurempien haaveiden toteutumisen.

## LÄHTEET

### AINEISTOLÄHDE

Hiljainen viikko 2011. Elokuva. Ohjaus: Jussi Hiltunen. Tuotanto: Making Movies

### TEORIALÄHTEET

Alm, Ari 2011. Muistakaa pitää yhteyttä oppariohjaajiin !. Sähköposti, 16.9.2011

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus. Avekin toimintakertomukset. Luettu ja tulostettu 5.12.2008

[http://www.kopiosto.fi/avek/avekin\\_toiminta/fi\\_FI/toimintakertomus/files/80304866213757189/default/AVEK\\_toimintakertomus\\_07\\_08.pdf](http://www.kopiosto.fi/avek/avekin_toiminta/fi_FI/toimintakertomus/files/80304866213757189/default/AVEK_toimintakertomus_07_08.pdf)

Bardy, Aleks 2009. Musta tienpinta kimaltelee. Sähköposti, 12.11.2009.

ELOKUVANTAJU. Käsikirjoitus. Luettu ja tulostettu 31.8.2010

<http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/kasikirjoitus/kasikirjoitus.jsp>

Lapin Lisä. Pohjoiset tarinat elokuviksi. Luettu ja tulostettu 5.12.2008

<http://lapinlisa.fi/>

Louhivuori, Joonas 2010. Musta tienpinta kimaltelee. Sähköposti, 17.9.2010.

MAKING MOVIES ELOKUVA JA TV-TUOTANTOYHTIÖ, Luettu ja tulostettu 9.6.2010

<http://www.mamo.fi/fi/etusivu/>

Mckee, Robert 1999. Substance, Structure, Style and The Principles of Screenwriting. Methuen, Lontoo.

Satu. Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat. Luettu ja tulostettu 5.12.2008

<http://www.satu.fi/?page=20&p=c4a126f041122f3da56f2a280b025e17>

Suomen Elokuvasäätiö. Lyhytelokuvastrategia. Luettu ja tulostettu 5.9.2011

<http://www.ses.fi/dokumentit/Lyhytelokuvastrategia.pdf>

YLE kulttuuri uutiset. Erillispäätös Kaurismäen elokuvan rahoittamisesta. luettu ja tulostettu 5.3.2010

[http://yle.fi/uutiset/kulttuuri/2010/03/yle\\_teki\\_erillispäätöksen\\_kaurismaen\\_elokuvan\\_rahoittamisesta\\_1503680.html](http://yle.fi/uutiset/kulttuuri/2010/03/yle_teki_erillispäätöksen_kaurismaen_elokuvan_rahoittamisesta_1503680.html)

YLE UUTISET. Nuorisoeelokuvia tulossa runsaasti. Luettu ja tulostettu 8.9.2010.

[http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2010/09/kotimaisia\\_nuorisoeelokuvia\\_tulossa\\_runsaasti\\_1901814.html](http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2010/09/kotimaisia_nuorisoeelokuvia_tulossa_runsaasti_1901814.html)

Volanen, Sari 2009. Musta tienpinta kimaltelee. Sähköposti, 16.11.2009.

Wikipedia. Elokuvaohjaaja. Vapaa tietosanakirja. Luettu ja tulostettu 5.12.2008.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Elokuvaohjaaja>

WIKIUUTISET. Luettu ja tulostettu 31.8.2010

[http://fi.wikinews.org/wiki/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4\\_ehdottaa\\_YLEn\\_rahoittamista\\_verolla](http://fi.wikinews.org/wiki/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4_ehdottaa_YLEn_rahoittamista_verolla)